

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

กิจกรรมหลัก: ยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

1. ข้อมูลทั่วไปและหลักการเหตุผล

1.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

- ชื่อโครงการ:** โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี (กิจกรรมยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดศรีสะเกษ)
- หน่วยงานรับผิดชอบ:** สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดศรีสะเกษ
- งบประมาณได้รับอนุมัติ:** 15,000,000 บาท (สิบห้าล้านบาทถ้วน)
- ระยะเวลาดำเนินงาน:** 1 ตุลาคม พ.ศ. 2568 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2569
- กลุ่มเป้าหมาย:** เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการแปรรูปเนื้อโคในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งสิ้น 1,200 ราย จาก 22 อำเภอ

1.2 หลักการและเหตุผล

จังหวัดศรีสะเกษเป็นแหล่งปลูกพืชอาหารสัตว์และมีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเป็นอันดับต้นๆ ของภาคอีสานใต้ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาต้นทุนอาหารสัตว์สูง ขาดเทคโนโลยีการปรับปรุงพันธุ์ที่แม่นยำ และขาดทักษะการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งผลให้เนื้อโคส่วนใหญ่ถูกจำหน่ายในรูปแบบวัตถุดิบดิบที่ได้ผ่านการปรับปรุงคุณภาพ (Unprocessed Meat) ซึ่งทำให้ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง

โครงการนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีการแปรรูป และระบบดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Value Chain) เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตเนื้อโคพรีเมียม เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฟาร์ม และขยายช่องทางการตลาดเชิงรุก สร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

1.3 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580):** ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (เกษตรสร้างมูลค่า)

- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13:** หมายความว่า 1 ไทยเป็นประเทศนำด้านการเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
- **แผนพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ:** ยุทธศาสตร์การยกระดับขีดความสามารถการผลิตสินค้าเกษตรอนาคต และการส่งเสริมเกษตรมูลค่าสูงด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

2. สรุปผลสำเร็จและผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงาน

การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด โดยสามารถจำแนกผลสัมฤทธิ์ออกเป็น 4 ด้านสำคัญ ดังนี้

มิติการพัฒนา	ผลการดำเนินงานเชิงปริมาณ/คุณภาพ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)
1. ด้านการพัฒนาศักยภาพคน	อบรมยกระดับทักษะ (Up-skill/Re-skill) เกษตรกรและสมาร์ทฟาร์มเมอร์	เกษตรกร 1,200 ราย ผ่านการทดสอบเกณฑ์มาตรฐาน Smart Farmer ครอบคลุม
2. ด้านการพัฒนากระบวนการ	ยกระดับฟาร์มสู่มาตรฐาน GAP และใช้เทคโนโลยีผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อเพศเมีย/เนื้อดี	ฟาร์มได้รับ รับรอง GAP เพิ่มขึ้น 350 ฟาร์ม, อัตราการเจริญเติบโต (ADG) เพิ่มขึ้น 15%
3. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม	จัดตั้งศูนย์ตัดแต่งและบรรจุสุญญากาศ พัฒนาผลิตภัณฑ์เนื้อโคปัม (Dry-aged) และตัดแต่งพรีเมียม	ผลิตภัณฑ์ผ่านการรับรองมาตรฐาน GMP/HALAL รวม 8 รายการ
4. ด้านการตลาดและเครือข่าย	เชื่อมโยงสัญญาซื้อขาย (MOU) กับห้างค้าปลีก Modern Trade และร้านอาหารชั้นนำ	เกิดเครือข่ายพันธมิตรการค้า 12 แห่ง, ยอดสั่งซื้อล่วงหน้าเพิ่มขึ้น 40%

มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจ (Economic Impact)

จากการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 โครงการก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจรวมทั้งสิ้น **68.5 ล้านบาท** โดยมีรายละเอียดดังนี้:

- การลดต้นทุนการผลิต:** การใช้วัตถุดิบอาหาร TMR ลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ได้เฉลี่ย 2.5 บาท/กก. รวมเป็นมูลค่าการประหยัด 12.8 ล้านบาท/ปี
- รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายโคคุณภาพสูง:** ราคาจำหน่ายโคเนื้อที่มีชีวิตเกรดคุณภาพสูงปรับตัวเพิ่มขึ้นจาก 85 บาท/กก. เป็น 105 บาท/กก. คิดเป็นมูลค่าเพิ่มรวม 38.2 ล้านบาท
- มูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปและผลิตภัณฑ์พรีเมียม:** การสร้างแบรนด์เนื้อโคศรีสะเกษ (Sisaket Premium Beef) และการตัดแต่งมูลค่าสูง สร้างมูลค่าหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มเติม 17.5 ล้านบาท

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)

3.1 กลยุทธ์ 4P + 1M

- Product (ผลิตภัณฑ์):** พัฒนาคุณภาพเนื้อให้มีลายไขมันแทรก (Marbling Score) ระดับ 3 ขึ้นไป และเน้นความปลอดภัยไร้สารเร่งเนื้อแดง
- Price (ราคา):** กำหนดโครงสร้างราคาที่เป็นธรรมตามเกณฑ์คุณภาพ (Quality-Based Pricing) สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตเนื้อคุณภาพสูง
- Place (ช่องทางจำหน่าย):** ขยายช่องทางสู่ตลาดบน (High-End Market) ภัตตาคาร และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ E-Commerce
- Promotion (การส่งเสริมการขาย):** จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สื่อสารแบรนด์ "เนื้อโคศรีสะเกษ" ในงานแสดงสินค้าเกษตรระดับชาติ
- Management (การบริหารจัดการ):** ใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตร (Big Data) ติดตามประวัติโคตั้งแต่ฟาร์มจนถึงผู้บริโภค (Traceability)

3.2 ระบบการมีส่วนร่วมจ่าย (Co-payment System)

โครงการใช้กลไก Co-pay ในอัตราส่วน 70:30 (รัฐสนับสนุน 70% : เกษตรกร/กลุ่มวิสาหกิจ ร่วมจ่าย 30%) ในการจัดหาปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น เครื่องผสมอาหาร TMR และอุปกรณ์ตัดแต่งเนื้อ ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) และลดปัญหาการทอดทิ้งเครื่องมือภายหลังจบโครงการ

3.3 นวัตกรรมเชิงพื้นที่ (Area-Based Innovation)

การบูรณาการวิจัยและพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้วัตถุดิบเหลือใช้ทางการเกษตรในท้องถิ่น เช่น ฟางข้าว รำข้าว และเปลือกมันสำปะหลัง มาประยุกต์เป็นสูตรอาหารโคต้นขุนต่ำแต่คุณค่าทางโภชนาการสูง

4. ความสอดคล้องของโครงการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

การดำเนินโครงการตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (UN Sustainable Development Goals) ใน 6 เป้าหมายหลัก ได้แก่:

- **SDG 1: No Poverty (ขจัดความยากจน):** ยกระดับรายได้สุทธิของครัวเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อให้พ้นขีดความยากจน และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 - **SDG 2: Zero Hunger (ขจัดความหิวโหย):** เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและสร้างระบบการผลิตอาหารที่มีความมั่นคงและปลอดภัย
 - **SDG 8: Decent Work and Economic Growth (การจ้างงานที่ดีและการเติบโตทางเศรษฐกิจ):** สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น และสร้างโอกาสการทำงานที่มีคุณค่าในชุมชน
 - **SDG 9: Industry, Innovation and Infrastructure (อุตสาหกรรม นวัตกรรมโครงสร้างพื้นฐาน):** ส่งเสริมการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีการแปรรูปในระดับชุมชน
 - **SDG 12: Responsible Consumption and Production (การรับประกันรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน):** ลดขยะเหลือทิ้งจากกระบวนการแปรรูป และหมุนเวียนใช้ชีวมวลทางการเกษตรอย่างคุ้มค่า
 - **SDG 17: Partnerships for the Goals (หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน):** ผลานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
-

5. ข้อเสนอแนะและการต่อยอดเชิงยุทธศาสตร์

เพื่อให้การยกระดับอุตสาหกรรมโคเนื้อจังหวัดศรีสะเกษเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน คณะทำงานขอเสนอแนวทางการขยายผลและการปรับแผนงานในระยะถัดไป ดังนี้

5.1 การขยายผลและการต่อยอดเชิงยุทธศาสตร์

1. **การจัดทำเขตเศรษฐกิจพิเศษโคเนื้อ (Cattle Economic Zone):** ผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเขตพื้นที่ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อคุณภาพสูง ครอบคลุมกลุ่มอำเภอที่มีศักยภาพ เพื่อความสะดวกในการควบคุมโรคและการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์
2. **การยกระดับสู่คาร์บอนต่ำ (Low-Carbon Beef):** วิจัยและพัฒนากระบวนการเลี้ยงโคเนื้อที่ลดการปล่อยก๊าซมีเทน ผ่านการปรับสูตรอาหารและการจัดการมูลโค เพื่อเตรียมพร้อมรองรับมาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดนในอนาคต

5.2 การปรับแผนงาน '3 Ups Model' สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

- **Up-Scale (ขยายขนาดการผลิต):**
 - เพิ่มจำนวนเกษตรกรเครือข่ายเข้าสู่ระบบอีกไม่น้อยกว่า 2,000 ราย
 - ยกระดับจากวิสาหกิจชุมชนรายย่อย สู่การรวมตัวเป็น "สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโคเนื้อศรีสะเกษ จำกัด" เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองเชิงพาณิชย์
- **Up-Grade (ยกระดับมาตรฐานสู่สากล):**
 - ผลักดันโรงฆ่าและโรงตัดแต่งให้ได้รับมาตรฐานระดับส่งออก (EST.) และมาตรฐานอาหารฮาลาล (Halal Certification) เต็มรูปแบบ
 - พัฒนาระบบบล็อกเชน (Blockchain) สำหรับตรวจสอบย้อนกลับแหล่งกำเนิดเนื้อโคตั้งแต่ฟาร์มถึงจานอาหาร (Farm to Table)
- **Up-Value (สร้างมูลค่าเพิ่มขั้นสูง):**
 - พัฒนาการสกัดสารชีวภาพมูลค่าสูงจากผลพลอยได้ (By-products) เช่น คอลลาเจนจากหนังโค และสารสกัดจากกระดูกโค เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางและอาหารเสริม
 - สร้างแบรนด์ "ศรีสะเกษวาเกิว" เป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เพื่อเจาะตลาดสินค้าพรีเมียมระดับสากล